

CWME III: TRM Course

หลักสูตร Countering Weapons of Mass Destruction in the Maritime Environment III: Targeting and Risk Management Course (CWME III: TRM Course) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13 – 17 พฤษภาคม 2567 ณ JUSMAGTHAI กรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลในการสกัดกั้นอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (WMD) เทคนิคการเผชิญเหตุทางทะเลภายใต้กลไกและกฎหมายที่หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบ การฝึกประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์ความเสี่ยงจากข้อมูลข่าวกรอง และการระบุเป้าหมายทั้งในรูปแบบเรือและสินค้า ซึ่งดำเนินการโดย Defense Threat Reduction Agency (DTRA) โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานสหรัฐฯ ร่วมแลกเปลี่ยนหารือ อาทิ หน่วยยามชายฝั่งสหรัฐฯ (US Coast Guard) หน่วยสืบสวนของกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐฯ (Homeland Security Investigations: HSI) สำนักงานศุลกากรและการป้องกันชายแดนแห่งสหรัฐฯ (U.S. Customs and Border Protection: CBP) และมีหน่วยงานไทยเข้าร่วมการฝึกอบรม ได้แก่ กองทัพเรือ (ทร.) ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) กรมเจ้าท่า และการท่าเรือแห่งประเทศไทย

การอบรมมุ่งเน้นการฝึกซ้อมแบบบนโต๊ะ (Table Top Exercise : TTX) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการสอบถามและเสนอแนะผ่านกิจกรรมระดมสมอง โดยมีโจทย์การฝึก 7 รูปแบบ ดังนี้

1

การฝึกซ้อมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในระบบขนส่ง ทางบก ทางราง ทางอากาศ และทางน้ำ

โดยมีเป้าหมายให้ผู้เข้าร่วมการฝึกวิเคราะห์และระบุหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละพื้นที่ ภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อกฎหมาย/แนวปฏิบัติเชิงนโยบายที่ใช้ในการรับมือ รวมทั้งระบุหน่วยงานแรกที่เข้าเผชิญเหตุ (first responder) และหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติการภายหลังสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

⁴⁰ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองความมั่นคงเกี่ยวกับภัยคุกคามข้ามชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

2

การฝึกคิดแบบศัตรู (think like the enemy)

มีเป้าหมายให้ผู้เข้าร่วมออกแบบวิธีการแพร่ขยายอาวุธชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นตอนการหาอุปกรณ์/วัสดุเป้าหมายจากประเทศต่าง ๆ อาทิ ชิ้นส่วนเครื่องบินรบ สารเคมีที่สามารถใช้ประกอบเป็น WMD การลำเลียงสินค้าไปยังประเทศปลายทางผ่านการขนส่งทางบก ทางราง และทางเรือ โดยอาศัยช่องโหว่ทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสินค้านำเข้า – ส่งออก ทั้งในรูปแบบการปลอมเอกสาร การสำแดงเท็จ การทิ้ง/ถ่วงลำสินค้ากลางทะเล รวมทั้งช่องโหว่ทางกฎหมาย

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมจะต้องออกแบบวิธีการชำระเงินระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยหลีกเลี่ยงช่องทางทางการเงินที่เป็นทางการ อาทิ การใช้ipaykwin การนำเข้า - ส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าสูงและราคาไม่คงที่ผ่านบริษัทนายหน้าจำแลง การใช้สกุลเงินดิจิทัล รวมทั้งการใช้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในการดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจกับลักษณะของภัยจากมุมมองของผู้ก่อเหตุหรือฝ่ายตรงข้ามรัฐ

3

การฝึกประเมินภัยคุกคามและการจัดการความเสี่ยง

โดยผู้เข้าร่วมจะต้องประเมินระดับภัยคุกคามต่อพื้นที่ทางบก ทางราง ทางอากาศ และทางน้ำ ผ่านการพิจารณา 3 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะภัย (threat) ผลสืบเนื่องจากภัย (consequence) และจุดบกพร่องของเป้าหมาย (vulnerability) เพื่อนำมาคำนวณและจัดลำดับความสำคัญ นำไปสู่การกำหนดมาตรการเพื่อลดข้อบกพร่องภายใต้ทรัพยากรของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัด

4

การฝึกซ้อมโดยใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์
(Incident command system: ICS)

เป็นการนำแนวคิดระบบบัญชาการเหตุการณ์มาใช้ออกแบบส่วนงานเฉพาะกิจเพื่อตอบสนองต่อเหตุที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 ลักษณะ ได้แก่ พื้นที่ทางบก พื้นที่ทางทะเล และพื้นที่ทางอากาศ โดยพิจารณาภารกิจตามกฎหมายของหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะของเหตุที่เกิดขึ้น การกระจายตัวทางภูมิศาสตร์และระยะเวลาที่เหตุการณ์พัฒนาไปสู่สถานการณ์ที่เลวร้ายมากขึ้น ซึ่งผู้เข้าร่วมจะต้องพิจารณาตั้งแต่ออกแบบ ICS ในระดับท้องที่หากเหตุการณ์มีขนาดเล็กจนถึงการออกแบบระบบบัญชาการเหตุการณ์หากสถานการณ์ขยายตัว ซึ่งจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรความเหมาะสมของหน่วยงาน และเงื่อนไขที่หน่วยงานต่าง ๆ จะสามารถบูรณาการหรือเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารสถานการณ์ อาทิ การกำหนดจากแนวปฏิบัติเชิงนโยบาย/แผนบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนต่อต้านการก่อการร้ายสากลแห่งชาติ ตลอดจนพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้คำสั่งของฝ่ายบริหารในการกำหนดให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นเจ้าภาพหลัก

5

การฝึกซ้อมการระบุเป้าหมายที่เป็นสินค้า และพาหนะขนส่ง (Targeting)

เป็นการฝึกทักษะการวิเคราะห์และวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่มาจากสินค้าประเภทนำเข้า และพาหนะที่ใช้บรรทุกสินค้า โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงจากข้อมูลข่าวกรอง รวมทั้งฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ระบบ National Single Window (NSW) ระบบสำแดงข้อมูลเรืออัตโนมัติ (Automatic Identification System: AIS) รวมทั้งการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศผ่านกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อใช้กำหนดระดับของสถานการณ์ นำไปสู่การวางแผนการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อเป้าหมายเข้ามาในพื้นที่ เช่น การดำเนินการของกรมศุลกากรในการติดธงแดง (red flag) ต่อสินค้าที่เป็นเป้าหมาย การปฏิเสธเข้าท่าเรือของกรมเจ้าท่า การสนับสนุนข้อมูลการจดทะเบียนบริษัทที่เป็นเจ้าของสินค้าโดยกระทรวงพาณิชย์ การสนับสนุนข้อมูล การจดทะเบียนยานพาหนะทางบกของกรมการขนส่งทางบก เป็นต้น

6

การฝึกซ้อมการวางแผนปฏิบัติการในพื้นที่ต่างระดับ (management across dimensions and domain awareness)

โดยผู้เข้าร่วมจะต้องออกแบบการปฏิบัติการที่ครอบคลุมพื้นที่ (domain) ที่รับผิดชอบ โดยเป็นการทำความเข้าใจต่อลักษณะสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบันที่แต่ละ domain มีความเชื่อมโยงกัน ได้แก่ พื้นที่ทะเล พื้นที่ภาคพื้นทวีป พื้นที่อากาศ พื้นที่ไซเบอร์ และพื้นที่อวกาศ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมจะต้องออกแบบการสื่อสาร/ประสานงานระหว่างหน่วยงานในแต่ละ domain เพื่อแจ้งเตือนและแลกเปลี่ยนข่าวกรองให้ทันท่วงที รวมทั้งศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์สถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการได้บรรลุผลหรือป้องกันภัยคุกคามได้

7

การฝึกซ้อมขั้นสุดท้าย

เป็นการรวบยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม เพื่อจำลองการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ที่มีความต่อเนื่อง ตั้งแต่เหตุเกิดจากภายนอกประเทศ เข้าสู่พื้นที่ชายแดน และเคลื่อนตัวเข้าสู่พื้นที่ชั้นใน โดยผู้เข้าร่วมจะต้องออกแบบแนวทางการเผชิญเหตุ กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ ระบุเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การดำเนินการของหน่วยปฏิบัติ มอบหมายภารกิจให้กับหน่วยงานในโครงสร้างระบบบัญชาการเหตุการณ์ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยพิจารณาจากกฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงาน รวมทั้งพิจารณาแนวปฏิบัติเชิงนโยบายของประเทศที่เกี่ยวข้อง

กับสถานการณ์นั้น ๆ นอกจากนี้ อาจพิจารณาจัดตั้งกลไกระดับนโยบายคู่ขนานไปกับการแก้ไขสถานการณ์เพื่อการตัดสินใจระดับการดำเนินการ การรวบรวม/ประมวลข่าวสาร การกำหนดแนวทางการสื่อสารมวลชน การประสานงานกับองค์กร/หน่วยงานระหว่างประเทศ และการประเมินผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละ domain เพื่อสนับสนุนการทำงานของ ICS

การเข้าร่วมหลักสูตรดังกล่าว มีข้อคิดเห็น 3 ประการ

ประการแรก

การฝึกซ้อมแผนบนโต๊ะ (TTX) ใน CWME III: TRM Course เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานด้านความมั่นคงในการประเมินวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่สามารถตอบสนองต่อเหตุได้อย่างเหมาะสม โดยการจัดตั้ง ICS ซึ่งเป็นระบบการกำหนดเป้าหมายเพื่อบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งหน่วยงานอาจพิจารณานำข้อมูลและแนวทางจากหลักสูตรดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการฝึกซ้อมบริหารสถานการณ์ภัยความมั่นคงในอนาคต เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถประเมินภาพรวมของสถานการณ์ นำไปสู่การเตรียมความพร้อมและกำหนดแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานตนเองให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงแนวปฏิบัติหรือระเบียบที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง

โครงสร้างการบริหารสถานการณ์ภัยคุกคามของไทยอาจมีข้อจำกัดเมื่อเทียบกับโครงสร้างของสหรัฐฯ โดยสหรัฐฯ มีกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการด้านความมั่นคง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศุลกากร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยยามฝั่ง เป็นต้น รวมทั้งสามารถประสานงานกับภาควิชาการและภาคประชาสังคมได้อย่างครอบคลุม โดยมีเป้าหมายหลักคือการป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกไม่ให้เข้าสู่ประเทศ ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยขึ้นตรงต่อสายบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เป้าหมายและแนวทางปฏิบัติมีความแตกต่างกัน การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านความมั่นคงจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญประการหนึ่งของไทย

ประการที่สาม

หน่วยงานพิจารณาสนับสนุนการสร้างเครือข่าย/ประชาคมความมั่นคงทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม เพื่อสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันในประเด็นดังกล่าว รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานด้านความมั่นคงระดับชาติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นเอกภาพ มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่การบริหารสถานการณ์ภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต